

ll. *ex-ag-ium* 'pes' i gr. ἄγων). — 5 Veg. el comentari de Benveniste, *Le Vocab. des Institutions Indo-Européennes* I, 351. — 6 Aristides el Retòric (160 d. C.): ὡσπερανεὶ τις ἐξαρημῆσθαι βούλοιο τοῦς χόας τῆς θαλάσσης 'com si algú volgués comptar el nombre de choás que té la mar'. Ja en temps de Plató, s'havia convertit en una dita tan corrent i coneguda que es limita a dir-ho a mitges paraules, en el Teetet: οὐ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες 'els comptadors dels choes de la mar'.

GUACAMAI (DFa.), del cast. *guacamayo* id., mot provinent de l'arauac antillà.

Guadai, V. *godall*

Guadamassil, primerament adjectiu *cuiro guadamacir*, de l'àr. *gīd gadāmasī* 'cuiro de Gadāmes', ciutat de Tripolitànica on preparaven aquest famós article. □ 1.ª doc.: 1316. Per a detalls, veg. l'article del DCEC (GUADAMECF).

DERIV.: *Guadamassiler* [S. XVII].

Guadanyo, *guadanyer*: *AlcM* indica ja correctament l'etimologia italiana *Guadell*, probablement de *cuadell*, derivat de *cuat* 'proveït de cua' *Guadenc*, *gua(d)enga*, V. *vànova*

+GUAFa, eiv.: «La sal --- és portada al carregador —explica Villangómez (*Ll. d'Eiv.*, 40) parlant de les salines de Sant Jordi de Rafaltrabat etc.— una nau espera la càrrega, no lluny del fustam i instal·lacions del carregador, que ací anomenen *guafe*, amb un mot d'estranya procedència --- barcasses; en hores de treball, hi cau a dins el gran broll blanc; es posen després, lentament al costat del vaixell ---». Deu tractar-se de l'angl. antiq. *waster* 'vaixell protector o d'escorta', mot manllevat de l'holandès. O d'un mot afí.

GUAI, interjecció de dolor o amenaça, i, en part, de sorpresa, del gòt. *wāi* que té aquell significat. □ 1.ª doc.: *Llull*.

Pel que fa als casos de l'ús del mot en cat. antic, és clar l'origen gòtic, que explico i raono en el DCEC (GUAY). Entre altres exemples: «*Guai!* Quantes ànimes dampnades ---!» en el *Curial* (NCl. III, 64); «Ells se tenen molt bé e sàviament a combatre ab nós, e vénen axí acordats que *guay* lo fill de mare qui 'ls esperarà!» Muntaner (Bof., p. 40); «Com Titus hac açò entès, ell ho crec, e puys dix ab gran dolor: *guay* de tu, mesquí de emperador Cèsar ---», Serra, *Gènesi de Scr.*, 266; «*Gay* o *guay* de mi: vae mihi», *DTO*.

A Tort., però, és una interj. de sorpresa i admiració. I llavors no vindrà del germànic sinó de l'àr. *wāi*, que té el valor d'interj. admirativa (i, en part, també de dolor). Jo mateix vaig sentir-la a tortosins, el 1923, i a un home del Mascà, dalt dels Ports, 1928. Aràbia (*Misc. Folk.*, p. 175) explica «Ay, ey, oy! Com! Com s'entén? Y tota altra exclamació». Amb aquest valor i localització ve de l'àr. *wāi* interjecció d'admiració i

de lamentació. «—Ave Maria Puríssima: Vinc pel talonnet de la Santa Cinta. —*Guay!* Mire, no està l'ama», «*Guai*, i que rebò és lo minjà-blanc remullat en una copeta de --- vin blanc», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 78, 116); cf. encara Moreira, *Folk.* Tort., 290, 449. Potser també en alguna localitat del Migjorn valencià: car a Torre de les Maçanes em digueren com a cosa típica de Xixona: «ells tenen un *guái* ---» (1963), però no em vagà de fer explicar a què es referien.

10 Sobre oc. *gāimentar*, i cat. ant. poètic *guaimentar* 'lamentar-se' usat per Ausiàs, que resulten segurament d'un encreuament del llatínisme *lamentar* amb el mot germànic, es pot veure (a benefici d'inventari) les dades que en dona Amadeu Pagès en el glossari de la seva edició del gran poeta. No és clar que hi hagi una variant *guai* (la cita d'*AlcM* pot estar mal analitzada *guay* (*h*)a 'hi ha').

Guaiaba (amb derivat *guaiaber*), *guaiac* (amb *guaiacol*) i *guaira*, podem limitar-nos a remetre als articles GUAYABA, GUAYACÁN i GUAIRO del DCEC respectivament, car són mots presos recentment del castellà d'Amèrica.

Guaire, V. *gaire* *Guairo*, V. *guaira* (DCEC)

GUAITA, 'acció d'estar a l'aguait vigilant un paratge', 'lloc on es fa això habitualment', 'l'home que ho té per missió', del fràncic *WAHTA '(la) guàrdia o guarda', cf. b.-al. ant. i a.-al. ant. *wabta*, neerl. mj. *wacht*, *wachte*, gòt. *wahitwō*, al. mod. *wacht*, fem., id.; derivat del germ. comú *wakan* 'vetllar' (angl. *wake*, *watch*, al. *wachen*, gòt. *wakan* etc.). □ 1.ª doc.: S. XIII.

En Llull i en Jaume I: «--- Un dia, entre hora nona e vespres, en R. de Montcada havia la *guayta* dels fenèvol, de dia e de nuyt; e él estan a la *gayta* eren ab él En S. P. de P., e --- Nós érem en la tenda --- e cridaren: —A armes, a armes, que'ls fenèvol venen cremar ---» (§ 41, Ag. 69). «Los cavallers qui fehien la *guayta* alt en la muralla del castell demanaren qui era lo qui de tan gran pressa tocava --- e lo cavaller nomenàsse ---; digueren los de la *guayta* —Vés-te-n malvat ---», «agenollaven-se allí dos hòmens de aquells qui fahien la *guayta*», «--- cavalquen fins a la nit; aquells qui descavalquen --- tot lo dia harr star armats, per ço que si algun cas los sobrevenia --- e com ve la nit dobla la *guayta*, cavalquen dues mília lances ---», JoMartorell (Ag. I, 277; II, 43, 171). Després, personificant-se, aplicat a l'home o la ronda que fa la guaita: «los ulls són axí com a *guayta* de castell, per què ells són posats en loc alt, per tal que provehesquen als perills ---» en el *Li. d'Ajustaments* (S. xv) de la Bi. Univ. de Bna., 78.

Aquesta paraula *guaita*, designació d'un home, començà usant-se com a mot de gènere femení, i acabà, sense canviar de terminació, com a mot masculí. Es tracta d'un procés morfològic, ja sovint estudiat. En els escr. Renaix. ja és cosa completa: «Lo cimeral del arbre per abastar, s'hi atansa, / quan llest descaragola's lleig drac d'ulls flamejants / --- / ell sorteiant-lo, aixà-